

Θεσσαλονίκη, 11 Ιουλίου 2017

Αξιότιμε κ. Πρωθυπουργέ,

Η επιστολή μας υπογράφεται από το Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ), το Γενικό Συμβούλιο Βιβλιοθηκών (ΓΣΒ), την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ) και προσυπογράφεται από το σύνολο σχεδόν των ακαδημαϊκών δασκάλων και φοιτητών της χώρας.

Ταυτόχρονα, πιστεύουμε ότι μιλάμε εξ ονόματος όλης της νέας γενιάς των δημιουργών που έχουν ανάγκη να έχουν πρόσβαση στη γνώση μέσα από τις νέες τεχνολογίες, νόμιμα και με σεβασμό στα δικαιώματα των δικαιούχων και των δημιουργών.

Σε πείσμα μιας κρίσης που πλησιάζει σε διάρκεια τη δεκαετία, οι Έλληνες ακαδημαϊκοί συνεχίζουν να βρίσκονται στην κορυφή της ερευνητικής παραγωγής στην Ευρώπη. Κι αυτό ενώ η χρηματοδότηση των πανεπιστημίων έχει μειωθεί σημαντικά κι ενώ τα χρήματα που δίδονται για τη λειτουργία των ελληνικών ακαδημαϊκών και δημοσίων βιβλιοθηκών βαίνουν διαρκώς μειούμενα.

Στη δύσκολη αυτή συγκυρία, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και οι δημόσιες βιβλιοθήκες στηρίζουν την εκδοτική δραστηριότητα στην Ελλάδα, όντας οι μεγαλύτεροι αγοραστές βιβλίων και περιοδικών στη χώρα. Μόνο τα χρόνια της κρίσης, από το 2010 που έχουμε στοιχεία και μέχρι σήμερα, οι βιβλιοθήκες και τα ακαδημαϊκά ιδρύματα έχουν πληρώσει 104 εκατομμύρια σε περιοδικά και 370 εκατομμύρια σε βιβλία.

Αλλά αυτό δε φαίνεται να είναι αρκετό για τους εκδότες.

Εκμεταλλεούμενοι το κενό στην εθνική μας νομοθεσία, που δεν έκανε μέχρι τώρα χρήση της δυνατότητας που παρέχει ο κοινοτικός νομοθέτης να εισαχθούν εξαιρέσεις από τα δικαιώματα της αναπαραγωγής και του δημόσιου δανεισμού, οι εκδότες έχουν στραφεί επανειλημμένως –αν και ανεπιτυχώς- κατά των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών διεκδικώντας εξωφρενικά ποσά και δημιουργώντας ένα κλίμα φόβου για τους ακαδημαϊκούς και τους φοιτητές.

Κι όμως, ο κοινοτικός νομοθέτης με το αρ. 5 της Οδηγίας 2001/29/EK και το αρ. 6 της Οδηγίας 2006/115/EK επιτρέπει ρητώς στον Έλληνα νομοθέτη να εξαιρέσει την ακαδημαϊκή έρευνα, διδασκαλία και εξεταστική διαδικασία από την καταβολή αμοιβών στους δικαιούχους, εφόσον τηρούνται οι αυστηρές προϋποθέσεις προστασίας των δικαιούχων που ήδη περιγράφονται στο αρ. 21 του Ν. 2121/1993. Η διάταξη του άρθρου 6(3) της Οδηγίας 2006/115/EK προβλέφθηκε εν είδει συμβιβαστικής επιλογής μεταξύ αντικρουόμενων συμφερόντων, αλλά και χάριν ενίσχυσης της ρύθμισης περί δημόσιου δανεισμού με νομοθετική πρόβλεψη που επιτρέπει την υλοποίησή της.

Με την προτεινόμενη στις παρ. 3 και 4 του αρ. 55 ρύθμιση του σχεδίου νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία της Υπουργού Πολιτισμού, προτείνεται μια ρύθμιση που δίνει σαφή και ξεκάθαρη λύση στο πρόβλημα του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου και η οποία βρίσκει σε απόλυτη συμφωνία τόσο τον ακαδημαϊκό κόσμο όσο και τον κόσμο των δημοσίων και δημοτικών βιβλιοθηκών της χώρας.

Με τη ρύθμιση αυτή καθίσταται, επιτέλους, εφικτό να πραγματοποιούμε τη διδασκαλία και την έρευνα με τους ίδιους όρους στο φυσικό και στο ψηφιακό/ διαδίκτυακό περιβάλλον. Επιπλέον, διασφαλίζεται η εξαίρεση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών από το δυσβάσταχτο κόστος της αμοιβής για τον δημόσιο δανεισμό. Πρόκειται για αμοιβή από την οποία, δικαίως, ο κοινοτικός νομοθέτης επιτρέπει στον εθνικό νομοθέτη να εισάγει εξαιρέσεις γνωρίζοντας ότι διαφορετικά θα επερχόταν η εξόντωση της διδακτικής και ερευνητικής δραστηριότητας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ρύθμιση που προτείνει η Υπουργός Πολιτισμού δεν είναι μονόπλευρη, αλλά πλήρως ισορροπημένη: Διασφαλίζει πλήρως τα δικαιώματα των δικαιούχων και των δημιουργών διατηρώντας το αυστηρότατο τεστ των τριών σταδίων, όπως αυτό προβλέπεται στο αρ. 28Γ του Ν. 2121/ 1993 και επαναλαμβάνεται στην προτεινόμενη παρ. 3 του αρ. 55 του σχεδίου νόμου για τα πνευματικά δικαιώματα.

Ωστόσο, ακόμη κι αυτή η ρύθμιση δεν είναι αρκετή. Παρά τις καλές προθέσεις της Υπουργού Πολιτισμού, οι ρυθμίσεις που αφορούν στις δημόσιες και δημοτικές βιβλιοθήκες είναι εξαιρετικά περιορισμένες. Θα πρέπει και αυτές οι βιβλιοθήκες, οι οποίες επιτελούν σημαντικό ενισχυτικό ρόλο σε επίπεδο Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης, λόγω της έλλειψης σχολικών βιβλιοθηκών, να εξαιρεθούν ρητώς από την καταβολή αμοιβής για τον δημόσιο δανεισμό, διαφορετικά θα πρέπει να θεωρείτε σίγουρο ότι θα οδηγηθούν σε αφανισμό.

Οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) ορίζουν ότι η έννοια του «δανεισμού» δεν πρέπει να περιορίζεται στα όσα ενδέχεται να είχε κατά νου ο νομοθέτης κατά τον χρόνο της αρχικής θεσπίσεως της Οδηγίας 92/100/ΕΟΚ, αλλά μάλλον πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τις εξελίξεις της τεχνολογίας και της αγοράς που μεσολάβησαν έκτοτε και ότι η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να προσαρμόζεται στις νέες οικονομικές εξελίξεις, όπως για παράδειγμα οι νέες μορφές εκμετάλλευσης. Την πρόσφατη νομολογία του ΔΕΕ αποσιωπούν επιμελώς αυτοί που δεν θέλουν τον «δανεισμό» έργων πνευματικής ιδιοκτησίας, ή που θέλουν μεν αυτόν, αλλά με όρους τέτοιους, ώστε στην ουσία να μην είναι βιώσιμος για τις δημόσιες υποχρηματοδοτούμενες, πλέον, βιβλιοθήκες.

Γιατί δεν χρησιμοποιούμε τις δυνατότητες που το ίδιο το κοινοτικό κεκτημένο και το Σύνταγμά μας μάς δίνουν; Γιατί εισάγουμε διαρκώς κόστη που δεν θα μπορέσει ποτέ το δημόσιο να καλύψει και που τελικά θα καταλήξουν είτε στο κλείσιμο των δημοτικών βιβλιοθηκών, είτε στην ημι-παράνομη λειτουργία τους, μια μορφή κρυφού σχολείου του 21ου αιώνα;

Με την επιστολή μας αυτή σας ζητούμε να ενισχύσετε την Υπουργό Πολιτισμού στη γενναία απόφασή της να προστατέψει την ακαδημαϊκή γνώση και να μην ενδώσετε σε οποιαδήποτε απειλή από οπουδήποτε κι αν αυτή έρχεται.

Θέλουμε να μπορούμε να διδάσκουμε, να ερευνούμε και να εξετάζουμε τους φοιτητές μας χωρίς να φοβόμαστε τις μηνύσεις των εκδοτών.

Θέλουμε να μπορούμε να χρησιμοποιούμε το διαδίκτυο για να κάνουμε τη δουλειά μας χωρίς να αναρωπιόμαστε διαρκώς εάν είναι νόμιμο ή όχι αυτό που κάνουμε.

Θέλουμε να συνεχίσουμε να παράγουμε γνώση, να δημιουργούμε και να παράγουμε αξία για τους συγγραφείς, για τα ακαδημαϊκά ιδρύματα, για τους εκδότες και για την κοινωνία.

Η επιλογή είναι ξεκάθαρη και την έχετε σχεδόν κάνει. Μην αφήσετε τις ακραίες φωνές να στραγγαλίσουν την πρόσβαση στη γνώση και μαζί το μέλλον αυτής της χώρας.

Η Πρόεδρος του ΣΕΑΒ, κα. Θεοδώρα Ιωαννίδου, καθηγήτρια ΑΠΘ.

Ο Διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης, Δρ. Φίλιππος Τσιμπόγλου.

Η Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης (ΕΕΒΕΠ), κα. Χριστίνα Κυριακοπούλου.

Ο Πρόεδρος του Γενικού Συμβουλίου Βιβλιοθηκών, Δρ. Μιχάλης Σφακάκης.

Τα Ιδρύματα - μέλη του ΣΕΑΒ:

- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
- Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Πανεπιστήμιο Πατρών
- Πανεπιστήμιο Κρήτης
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
- Γεωπονικό Πανεπιστήμιο
- Πάντειο Πανεπιστήμιο
- Πολυτεχνείο Κρήτης
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
- Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
- Ιόνιο Πανεπιστήμιο
- Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
- Διεθνές Πανεπιστήμιο
- Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών
- Τ.Ε.Ι. Αθηνών
- Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
- Τ.Ε.Ι. Πειραιά
- Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας
- Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας
- Τ.Ε.Ι. Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης
- Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας
- Τ.Ε.Ι. Κρήτης
- Τ.Ε.Ι. Στερεάς Ελλάδας
- Τ.Ε.Ι. Ηπείρου
- Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας
- Τ.Ε.Ι. Πελοποννήσου
- Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων
- Εθνική Βιβλιοθήκη
- Ακαδημία Αθηνών
- ΑΣΠΑΙΤΕ